

Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego

Der Stadthauptmann der Stadt Krakau

(Starosta miasta Krakowa)

1939-1945

Sygn. 228

**Opracowanie mgr Bernard Sobiczewski
Aneks mgr Agnieszka Reszka**

Warszawa 2004, 2011

Spis treści:

Wstęp do inwentarza	s. 3
Inwentarz	s. 11

Wstęp do inwentarza zespołu akt: Der Stadthauptmann der Stadt Krakau (Starosta miasta Krakowa) 1939-1945

I Dzieje ustrojowe urzędu

Okupacja niemiecka Krakowa rozpoczęła się 6 września 1939r. wraz z wkroczeniem pierwszych oddziałów hitlerowskich. Początkowo władze nad Krakowem sprawował dowódca wojskowy obszaru gen. płk. Gerd von Rundstedt. W następstwie utworzenia z dniem 20.09.1939r. Okręgu Wojskowego Kraków, zwierzchnictwo nad miastem objął gen. Wilhelm List.¹ Kapitulacja państwa polskiego i zakończenie działań wojennych na zajętych przez Niemcy terytorium, stworzyły warunki do przekazania władzy cywilnym organom administracji Rzeszy. W wyniku przeprowadzonego podziału administracyjnego Kraków został ustanowiony stolicą (utworzonego na mocy dekretu A.Hitlera z dnia 12.10.1939r.) Generalnego Gubernatorstwa jak również wybrany siedzibą jednego z wchodzących w jego skład dystryktów.²

Zajęcie Krakowa nie wpłynęło początkowo w zasadniczy sposób na funkcjonowanie ówczesnych władz samorządowych miasta (Zarządu Miejskiego na czele z prezydentem). Wobec wyjazdu w pierwszych dniach wojny Komisarzycznego Prezydenta Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa, Bolesława Czuchajowskiego, 4 września radni dokonali wyboru jego następcy. Został nim dotychczasowy wiceprezydent miasta, Stanisław Klimecki. W wyniku aresztowania S.Klimeckiego (20 września) obowiązki prezydenta Krakowa powierzono wiceprezydentowi Witoldowi Bogdanowskiemu. 23 września władze w mieście przejął przedstawiciel administracji niemieckiej, Ernst Zörner. Dotychczasowy nadburmistrz Drezna rozpoczął urzędowanie 27 września, przyjmując tytuł „Komisarza miasta Krakowa” (Der Stadtkommissar) oraz kierownictwo nad podległym sobie Zarządem Miejskim.³ Przeprowadzona przez władze niemieckie w odstępie miesiąca reorganizacja struktur administracyjnych, wymogła zmianę nazwy piastowanej przez E.Zörnera funkcji. Na podstawie rozporządzenia Generalnego Gubernatora Hansa Franka z dnia 26 października 1939r. powołano burmistrzów i starostów (Bürgermeister, Kreishauptmann lub Stadthauptmann), którzy przejęli władzę na podległym im obszarom gmin (wsie, miasta, powiaty miejskie).⁴ W Krakowie zmiana nazwy zwierzchnika władz miejskich nastąpiła w dniu 23.12.1939r. Przyjęty przez E. Zörnera tytuł „Stadthauptmann der Stadt Krakau” funkcjonował do końca marca 1941r. Wówczas to dokonano zmiany w nazwie funkcji kierownika magistratu. Z dniem 01.04.1941r. w miejsce starosty powołano „Pełnomocnika Szefa Dystryktu dla miasta Krakowa” (Der Beaufragte des Distriktschefs für die Stadt Krakau). Ostatnia zmiana nazwy zwierzchnika władz miejskich Krakowa miała miejsce 30.09.1941r. W wyniku przeprowadzonej reorganizacji przywrócono tytuł „Starosty miasta Krakowa” (Der Stadthauptmann der Stadt Krakau). Poza E. Zörnerem funkcje starostów miasta Krakowa pełnili: Karl Schmid (21.02.1940-03.1941r.), Rudolf Pavlu (04.1941-04.1943r.) oraz Josef Kramer (04.1943-01.1945r.).⁵

Obok Zarządu Miasta jako organ doradczy starosty została powołana Rada Przyboczna (Beirat). Utworzone w dniu 25.10.1939r. kolegium, nie odegrało istotnej roli w okresie swej działalności. Rada, której przewodniczył dr Juliusz Twardowski obradowała jedynie do kwietnia 1941r.⁶

Początkowo działalność starosty obejmowała teren miasta Krakowa w jego granicach z przed wybuchu wojny. Od 01.06.1941r. obszar ten uległ rozszerzeniu. Na mocy dekretu Rządu Generalnego Gubernatorstwa z dnia 28 maja 1941r. przyłączono do miasta 2 gminy wiejskie, 27 gromad w całości oraz 2 gromady w części. Do obszaru miasta włączono:

- 1) gminy wiejskie: Prokocim i Wola Duchacka
- 2) gromady: Bielany Bodzów, Borek Fałęcki, Bronowice Małe, Bronowice Wielkie, Chełm, Czyżyny, Górka Narodowa, Jugowice, Kobierzyn, Kostrze, Kotniki, Kurdwanów, Łagiewniki, Łęg, Olsza, Piaski Wielkie,

¹ A. Chwalba, Dzieje Krakowa, t.5, Kraków w latach 1939-1945, Kraków 2002, s.20.

² Pierwsze rozporządzenie Generalnego Gubernatora o odbudowie Administracji okupowanych polskich obszarów z dnia 26.10.1939r., Dziennik Rozporządzeń Generalnego Gubernatorstwa dla okupowanych polskich obszarów, 1939, nr 1, s.2-4.

³ A. Chwalba, Dzieje ..., s.22-23.

⁴ Rozporządzenie Generalnego zarządzie gmin polskich z dnia 28.11.1939r., Dziennik Rozporządzeń Generalnego Gubernatorstwa dla okupowanych polskich obszarów, 1939, nr 9, s.71-72.

⁵ Der Stadthauptmann der Stadt Krakau, sygn.1, nlb; A. Chwalba, Dzieje ..., s.23-24.

⁶ A. Chwalba, Dzieje ..., s.25.

Prądnik Biały, Prądnik Czerwony, Przegrzały, Pychowice, Rakowice, Rybitwy, Rząka, Tonie, Witkowie, Wola Justowska

3) zachodnią część gromady Bieńczyce należącą do obrębu lotniska krakowskiego, zachodnią część gromady Biezanów położoną na zachód od drogi Rybitwy-Biezanów-Rząka.⁷

Struktura organizacyjna podległego staroście Zarządu Miejskiego Krakowa nie uległa w pierwszym okresie okupacji zasadniczym zmianom. Była oparta na Zarządzeniu Prezydenta miasta z dnia 28 września 1934r. (oraz jego zmianach w latach 1935-1938), które wymieniało następujące jednostki organizacyjne: Urząd Dyrektora Zarządu miejskiego, Wydział Główny, Wydział Gospodarczy, Wydział Finansowy, Wydział Apropowizacyjno-Targowy, Wydział Oświaty, Kultury, Sztuki i Propagandy, Wydział Opieki Społecznej, Wydział Zdrowia Publicznego, Wydział Budowlany, Wydział Administracji ogólnej, Miejski Urząd Kontroli, Miejska Izba Obrachunkowa, Biuro Statystyczne, Urzędy Obwodowe, Biuro Prawne, Biuro Sekretariatu Prezydjalnego, Biuro Ewidencji Ruchu Ludności, Biuro Ekonomatu m., Biuro podawcze, Kancelaria pisarska i doręczycielska, Centralna Składnica Aktów.⁸ Początkowo władze hitlerowskie ograniczały się jedynie do utworzenia obok istniejących komórek organizacyjnych, nowych agend wzorowanych na niemieckich odpowiednikach (m.in. powołanie w 1940r. Urzędu Mieszkaniowego). Gruntowna reorganizacja aparatu urzędniczego nastąpiła w październiku 1941r. Obok wcielenia funkcjonujących dotychczas biur Zarządu Miejskiego do Urzędu Starosty Miejskiego, zlikwidowano istniejące w magistracie wydziały. Ich funkcje przejęły nowo powołane urzędy będące jednocześnie jednostkami organizacyjnymi utworzonych wówczas decernatów. Na ich czele stanęli decernenci odpowiedzialni za określone obszary działalności magistratu.⁹

Struktura magistratu prezentowała się następująco:

Decernat I: Eigeneraufgabenbereich des Stadthauptmanns (Zakres obowiązków starosty)

- Propaganda-und Kulturamt (Urząd Propagandy i Kultury)
- Wohnungsamt (Urząd Mieszkaniowy)
- Möbelschaffungsamt (Urząd Gospodarki Meblami)

Decernatowi I podlegały również samodzielne placówki państwowe (Angegliederte Selbständige Staatliche Dienststellen):

- Stadthauptstelle X.A. des Baudienstes im Generalgouvernement (Główny Urząd Miejski Służby Budowlanej w Generalnym Gubernatorstwie)
- Arbeitsamt (Urząd Pracy)
- Finanzinspekteur (Inspektor Finansowy)
- Eichamt (Urząd Miar i Wag)

Dezernat II: Werksdezernat

- Stadtschulrat (Miejski Radca Szkolny)
- Schulverwaltungsamt (Urząd Administracji Szkolnej)
- Wirtschaftsamt (Urząd Gospodarki)
- Ernährungsamt (Urząd Wyżywienia)
- Vieh-U.Schlachthof (Rzeźnia i Targowica)
- Veterinäramt (Urząd Weterynaryjny)
- Marktkasse GMBH (Kasa Targowa Sp. z o.o.)
- Oberleiter der Stadtwerke (Naczelnny Kierownik Zakładów Komunalnych)
- Keramische Werke (Zakłady Ceramiczne)
- Stadtbäckerei (Piekarnia Miejska)
- Steinbrüche der Galizischen Städte GMBH (Kamieniołomy Miast Galicyjskich Sp.z o.o.)

Dezernat III: Allgemeine Verwaltung (Zarząd Ogólny)

- Hauptamt mit 10 Bezirskämtern (Urząd Główny z 10 Urzędami Obwodowymi)
- Personalamt (Wydział Personalny)
- Rechnungsprüfungsamt (Urząd Kontroli)

⁷ J. Grabowski, Zarząd Miejski [w:] Kraków w latach 1939-1945. Studia i Materiały, Rocznik Krakowski, t.31, Kraków 1949-1957, s.15-16.

⁸ Zarządzenie ogólne Prezydenta miasta z dnia 28 września 1934r. zawierające Statut organizacyjny Urzędów, Wydziałów i Biur Zarządu miejskiego w stoł. Król. m. Krakowie, Gazeta Urzędowa Zarządu Miejskiego w Stoł. Król. Mieście Krakowie, 1934, nr 9, poz.88.

⁹ A. Chwalba, Dzieje ..., s.28-29.

Dezernat IV: Rechtsdezernat (Decernat Prawny)

- Rechtsamt (Urząd Prawny)
- Deutsches Standesamt (Niemiecki Urząd Stanu Cywilnego)
- Statistischesamt (Urząd Statystyczny)
- Städtische Sparkasse (Miejska Kasa Oszczędności)

Dezernat V: Polizeiverwaltung (Zarząd Policji)

- Polizeidirektion (Dyrekcja Policji)

Dezernat VI: Fürsorgeverwaltung (Zarząd Opieki Społecznej)

- Deutsches Fürsorge-und Jugendamt (Urząd Niemieckiej Opieki Społecznej i Młodzieży)
- Polnisches Wohlfahrtsamt (Polski Urząd Opieki Społecznej)
- Städtische Sanitätsanstalten (Miejskie Zakłady Sanitarne)

Dezernat VII: Gesundheitsverwaltung (Zarząd Opieki Zdrowotnej)

- Gesundheitsamt (Urząd Zdrowia)

Dezernat VIII: Bauverwaltung (Zarząd Budownictwa)

- Hochbauamt (Budownictwo Wysokie)
- Stadtplanungsamt (Miejski Urząd Planowania)
- Tiefbauamt (Budownictwo Przyziemne)
- Strassenreinigungsamt (Urząd Oczyszczania Ulic)
- Fuhramt (Urząd Przewozowy)
- Gebäude-Unterhaltungs-amt (Urząd Administracji Budynkami)
- Gartenamt (Urząd Plantacji)

Dezernat IX: Finanzverwaltung Stadtkammerei (Zarząd Finansowy Izba Miejska)

- Finanzverwaltungsamt (Urząd Zarządu Finansowego)
- Liegenschaftsamt (Urząd Nieruchomości)
- Stadtsteueramt (Miejski Urząd Podatkowy)
- Stadthauptkasse (Główna Kasa Miejska)¹⁰

Obowiązki I decernatu podległego bezpośrednio staroście obejmowały sprawy propagandy, kultury, nauki i sztuki. Poza nimi w kompetencjach tego urzędnika znalazły się kwestie związane z gospodarką lokalami, m.in. ewidencja i administracja zarekwirowanym oraz bezpańskim (herrenlos) wyposażeniem lokali mieszkaniowych. Starosta współpracował z innymi placówkami utrzymującymi odrębność organizacyjną i finansową względem magistratu (Stadthauptstelle X.A. des Baudienstes im Generalgouverment, Arbeitsamt, Finanzinspekteur, Eichamt).¹¹

Działalność II decernatu obejmowała szereg dziedzin życia społecznego. W kompetencji Stadtschulrata pozostawał merytoryczny nadzór nad placówkami oświatowymi. Istniejący obok niego Urząd Administracji Szkolnej przejął obowiązki administrowania budynkami i obiektami szkolnymi.

Urząd Gospodarki zajmował się m.in. rozdziałem poprzez system kartek węgla, drewna opałowego, materiałów budowlanych oraz stali.¹²

Działalność Urzędu Weterynaryjnego obejmowała przeprowadzanie kontroli artykułów żywnościowych jak również nadzór nad rzeźnią. Pracownicy agencji doradzali jednocześnie w kwestiach związanych z funkcjonowaniem Ogrodu Zoologicznego.¹³

Naczelnym Kierownikiem Zakładów Komunalnych nadzorował działalność czterech przedsiębiorstw należących do miasta: Elektrowni, Gazowni, Wodociągów i Tramwai.¹⁴

¹⁰ Der Stadthauptmann der Stadt Krakau, sygn.1, nlb.

¹¹ J. Grabowski, Zarząd..., 12; Die Stadt Krakau im Dritten Jahr Deutscher Verwaltung 26 Okt. 1941-25 Okt.1942, bm i dw., s.48.

¹² Die Stadt Krakau...s.50-51.

¹³ Die Stadt Krakau...s.40.

¹⁴ Die Stadt Krakau...s.56.

Oddzielną komórkę organizacyjną stanowiły Zakłady Ceramiczne. W ich skład wchodziły następujące przedsiębiorstwa: Zakład Wapienniczy (Kalkwerke) w Podgórzu, Cegielnia (Ziegelei) w Płaszowie, Betoniarnia (Betonwerk) i Kamieniołomy (Steinbruch) w Dębnikach.¹⁵

Decernat III obejmował kwestie ustrojowe i wewnętrznej organizacji placówki. W jego strukturze funkcjonował Urząd Główny wraz z 10 Miejskimi Urzędami Obwodowymi. Do kompetencji decernatu należały również sprawy kadrowe magistratu oraz kontroli finansowej.

Agendy decernatu IV (Urząd Prawny i Niemiecki Urząd Stanu Cywilnego) sprawowały nadzór nad urzędami stanu cywilnego. W gestii Urzędu Prawnego pozostawały sprawy z zakresu prawa administracyjnego i cywilnego, w tym postępowania sądowe, których przedmiot stanowiły przejęte przez magistrat bezpieczeństwa lub zarekwirowane majątki. W skład działu wchodził ponadto Urząd Statystyczny i Miejska Kasa Oszczędności.¹⁶

Działająca w obszarze decernatu V Dyrekcja Policji poza obowiązkiem zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, prowadziła ewidencję ludności oraz kontrolę cen. Wydawała karty rozpoznawcze dla niemieckiej ludności miasta jak również zezwolenia upoważniające Niemców do zamieszkania na terenie Krakowa. W 1942r. przejęła całość spraw dotyczących ludności żydowskiej.¹⁷

Decernat VI realizował zadania z zakresu opieki społecznej, skierowanej wobec ludności niemieckiej jak i polskiej. Jednocześnie w istotny sposób był odpowiedzialny za opiekę nad młodzieżą.

Do kompetencji decernatu VII należały wszelkie sprawy związane z problematyką zdrowia ludności niemieckiej i niemieckiej.

Zadania decernatu VIII obejmowały kwestie planowania i rozbudowy miasta, sprawy budownictwa naziemnego, dróg, oczyszczania ulic oraz administracja budynków. Funkcjonujący w dziale Urząd Plantacji realizował obowiązki w zakresie pielęgnacji zieleni.¹⁸

Do kompetencji decernatu IX należały sprawy związane z działalnością finansową urzędu, w tym przygotowanie i realizacja budżetu. Umiejscowiony w strukturze decernatu Urząd Nieruchomości administrował gruntami miejskimi poza terenami należącymi do majątku przedsiębiorstw. Zarządzał m.in. uzdrowiskiem w Swoszowicach, lasem miejskim i ogrodem zoologicznym. Do kompetencji agendy należała również administracja cmentarzy.¹⁹

Zmiana struktury organizacyjnej nastąpiła w czerwcu 1942r. Utworzono X Decernat, który przejął część kompetencji dotychczasowego II działu. W jego skład weszły następujące agendy: Oberleitung der Stadtwerke (Naczelne Kierownictwo Zakładów Komunalnych), Elektrizitätswerk (Elektrownia), Gaswerk (Gazownia), Wasserwerk (Wodociąg), Strassenbahn (Tramwaje). Reorganizacji uległy również pozostałe komórki organizacyjne II decernatu. W nowo powstałej strukturze obowiązki Miejskiego Rady Szkolnego oraz Urzędu Administracji Szkolnej przejął Urząd Szkolny (Schulamt). Urząd Personalny, który dotychczas funkcjonował w ramach III decernatu został umieszczony w strukturach I działu, podległego bezpośrednio staroście. Urząd Statystyczny (IV decernat) podporządkowano Zarządowi Ogólnemu (III decernat). W Decernacie VIII obok przesuniętej z II decernatu agendy: Zakłady Ceramiczne (Keramishewerke), umieszczono Miejski Urząd Geodezji (Stadmessungsamt) będący dotychczas niesamodzielną jednostką organizacyjną istniejącą w strukturze Miejskiego Urzędu Planowania. Likwidacji uległy natomiast następujące komórki organizacyjne: Steinbrüche der Galizischen Städte GMBH (Kamieniołomy Miast Galicyjskich Sp.z o.o.) - (II Decernat) oraz Urząd Przewozowy (VIII Decernat). Struktura urzędu wyglądała następująco:

Decernat I: Unmittelbarer Aufgabenbereich des Stadthauptmanns (Zakres obowiązków bezpośrednio podległych staroście)

- Propaganda-und Kulturamt (Urząd Propagandy i Kultury)
- Personalamt (Wydział Personalny)
- Wohnungsamt (Urząd Mieszkaniowy)
- Möbelschaffungsamt (Urząd Gospodarki Meblami)

Decernatowi I podlegały również samodzielne placówki państwowe (Angegliederte oder unterstellte staatliche Dienststellen):

- Baudienstführer (Baudiensthauptstelle) - (Kierownik Służby Budowlanej - Główny Urząd Służby Budowlanej)
- Arbeitsamt (Urząd Pracy)
- Finanzinspekteur (Inspektor Finansowy)
- Eichamt (Urząd Miar i Wag)

---

¹⁵ Die Stadt Krakau...s.60.

¹⁶ Die Stadt Krakau...s.20.

¹⁷ A. Chwalba, Dzieje ..., s.136; Die Stadt Krakau...s.24.

¹⁸ Die Stadt Krakau...s.41-46.

¹⁹ Die Stadt Krakau...s.65.

Dezernat II: Werksdezernat

- Schulamt (Urząd Szkolny)
- Wirtschaftsamt (Urząd Gospodarki)
- Ernährungsamt (Urząd Wyżywienia)
- Schlacht-u. Viehhofhof (Rzeźnia i Targowica)
- Veterinäramt (Urząd Weterynaryjny)
- Stadtbäckerei (Piekarnia Miejska)

Dezernat III: Allgemeine Verwaltung (Zarząd Ogólny)

- Hauptamt mit 10 Bezirkämtern (Urząd Główny z 10 Urzędami Obwodowymi)
- Statistischesamt (Urząd Statystyczny)
- Rechnungsprüfungsamt (Urząd Kontroli)

Dezernat IV: Rechtsdezernat (Dział Prawny)

- Deutsches Standesamt (Niemiecki Urząd Stanu Cywilnego)
- Rechtsamt (Urząd Prawny)
- Stadtparkasse (Miejska Kasa Oszczędności)

Dezernat V: Polizeiverwaltung (Zarząd Policji)

- Polizeidirektion (Dyrekcja Policji)

Dezernat VI: Fürsorgeverwaltung (Zarząd Opieki Społecznej)

- Deutsches Fürsorge-und Jugendamt (Wydział Niemieckiej Opieki Społecznej i Młodzieży)
- Polnisches Wohlfahrtsamt (Polski Wydział Opieki Społecznej)
- Leitung der Städtischen Krankenhäuser (Kierownictwo Szpitali Miejskich)

Dezernat VII: Gesundheitsverwaltung (Zarząd Opieki Zdrowotnej)

- Gesundheitsamt (Urząd Zdrowia)

Dezernat VIII: Bauverwaltung (Zarząd Budownictwa)

- Hochbauamt (Budownictwo Wysokie)
- Stadtplanungsamt (Miejski Urząd Planowania)
- Tiefbauamt (Budownictwo Przyziemne)
- Strassenreinigungsamt (Urząd Oczyszczania Ulic)
- Stadtmessungsamt (Miejski Urząd Pomiaru)
- Gebäudeunterhaltungsamt (Urząd Administracji Budynkami)
- Keramische Werke (Zakłady Ceramiczne)
- Gartenamt (Urząd Plantacji)

Dezernat IX: Finanzverwaltung (Stadtskammerei) (Administracja Finansowa Izba Miejska)

- Finanzverwaltungsamt (Urząd Zarządu Finansowego)
- Liegenschaftsamt (Urząd Nieruchomości)
- Stadtsteueramt (Miejski Urząd Podatkowy)
- Stadthauptkasse (Główna Kasa Miejska)

Dezernat X Werksverwaltung

- Oberleitung der Stadtwerke (Naczelne Kierownictwo Zakładów Komunalnych)
- Elektrizitätswerk (Elektrownia)
- Gaswerk (Gazownia)
- Wasserwerk (Wodociąg)
- Strassenbahn (Tramwaje)²⁰

W kolejnych latach struktura organizacyjna magistratu uległa dalszym zmianom. Ostatnie przekształcenia miały miejsce 10.10.1944r.²¹

---

²⁰ Der Stadthauptmann der Stadt Krakau, sygn.1, nlb.

Kres działalności starosty i podległego mu aparatu nastąpił w styczniu 1945r. wraz z wkroczeniem do Krakowa oddziałów Armii Czerwonej.

II Dzieje zespołu

Nie są znane losy przekazania akt Starosty miasta Krakowa do Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego. Brak również spisu zdawczo-odbiorczego określającego czas i sposób przekazania akt do Archiwum ZIH.

III Charakterystyka archiwalna zespołu

Nazwa zespołu: Der Stadthauptmann der Stadt Krakau (Starosta miasta Krakowa)

Granice chronologiczne zespołu: 1939-1945

Granice terytorialne: obszar miasta Krakowa

Rozmiary zespołu: 100 j.a. – 1,20 mb.

Procentowy stan zachowania akt:

Znajdując się w zespole akta stanowią jedynie niewielki fragment, wytworzonej w trakcie działalności urzędu dokumentacji. Najliczniej zachowały się dokumenty z lat 1940-1941. Dokumentację wielu komórek organizacyjnych stanowią niekiedy pojedyncze pisma. W przypadku pozostałych agend pozostałość aktowa nie uległa zachowaniu. Procentowy stan zachowania akt należy ocenić jako szczątkowy i niemożliwy do ustalenia.

Struktura archiwalna zespołu:

Kancelaria urzędu rejestrowała dokumentację w systemie dziennikowym. Z zachowanej dokumentacji wynika, iż poza główną registraturą, własną kancelarią dysponowała Dyrekcja Policji. W początkowym okresie okupacji niemieckiej przypadającym na lata 1939-1941 pisma wpływające do magistratu opatrywano numerem dziennikowym oraz dekretowano poprzez wpisanie pierwszych liter nazwiska urzędnika odpowiedzialnego za merytoryczne opracowanie sprawy. Wyjątek od tej reguły stanowił skrót: „Sta” (od słowa: Stadthauptmann). Pisma oznaczone w ten sposób przekazywano bezpośrednio staroście. Zmiana w systemie rejestracji pism nastąpiła w październiku 1941r. i miała na celu wprowadzenie stosowanego w urzędach III Rzeszy dziesiątego wykazu akt. Istota zmian polegała na zaopatrzeniu każdej komórki organizacyjnej w symbol cyfr, który następnie był nanoszony jako forma dekretacji na pisma kierowane do urzędu.

Charakterystyka techniczna akt:

Zasób zespołu tworzą akta luźne i księgi. Zawarte w nich materiały mają głównie postać mpsynopsisów oraz rękopisów. Nieliczną część akt stanowią druki i formularze. Całość dokumentacji została umieszczona w teczkach wiązanych.

Stan zachowania akt:

Akta zachowane są w stanie dobrym.

Stan zmikrofilmowania akt:

Zespół nie był zmikrofilmowany

---

²¹ J. Grabowski, Zarząd..., 13.

Brakowanie akt:

Akta zespołu nie zostały poddane brakowaniu.

IV Zawartość zespołu

Zawartość akt nie odzwierciedla działalności urzędu. Nie oddaje roli placówki w realizowanej przez władze niemieckie akcji germanizacyjnej oraz w polityce eksterminacji ludności żydowskiej miasta. Brak zachowanych akt uniemożliwia ocenę działalności magistratu w dziedzinie gospodarki, opieki społecznej, zdrowia, oświaty i kultury. Zachowana partia materiałów ukazuje przede wszystkim działania władz niemieckich skierowane wobec ludności żydowskiej. Główna część akt pochodzi z okresu poprzedzającego utworzenie getta i obrazuje przygotowania oraz realizację przez władze niemieckie - z udziałem starosty - wysiedleń ludności żydowskiej Krakowa w latach 1940-1941.

Początkową grupę materiałów stanowią akta organizacyjne urzędu, w tym schematy organizacyjne oraz zakres obowiązków urzędów obwodowych (sygn. 1-2) Kolejną grupę akt tworzy korespondencja kierowana do starosty, m.in. życzenia noworoczne rabina Symche Fränkela jak również donosy kierowane przeciwko ludności żydowskiej (sygn. 3-5).

W dokumentacji poświęconej działalności Rady Żydowskiej i Gminy Żydowskiej figurują sprawozdania poszczególnych wydziałów gminy, korespondencja w sprawie wyboru Obmanna, podania kandydatów na członków Rady Żydowskiej, sprawozdania dot. liczby ludności żydowskiej, meldunki tygodniowe ukazujące skalę migracji społeczności żydowskiej oraz korespondencja dotycząca utworzenia Żydowskiej Służby porządkowej. (sygn.7-13).

Kolejną grupę akt stanowi dokumentacja dot. konfiskaty własności żydowskiej. Stanowi ją korespondencja magistratu z innymi placówkami okupacyjnymi, w tym spisy zarekwirowanych poszczególnym osobom przedmiotów oraz wykazy osób, które zarejestrowały posiadane mienie w magistracie. (sygn.15-19).

Materiały przedsiębiorstw należących do ludności żydowskiej, tworzy wykaz funkcjonujących i nieczynnych zakładów, dokumentacja finansowa przedsiębiorstw (m.in. bilanse, rachunki zysków i strat) oraz korespondencja w sprawie zarządzanych przez powierników firm (sygn. 20-31).

W aktach dotyczących Związku Rzemieślników Żydowskich poza wykazami rzemieślników jak również osób ubiegających się o umieszczenie na liście członków związku, figurują spisy majstrów lub ich pomocników zarekomendowanych przez związek do pozostawienia - w obliczu wysiedleń ludności żydowskiej - na terenie Krakowa. (sygn. 32-39).

W dokumentacji poświęconej akcji odśnieżania śniegu znajdują się sprawozdania dzienne z realizacji akcji, wykazy zatrudnionych Żydów i Polaków, oraz korespondencja w powyższej sprawie (sygn.40-43).

Akta dotyczące zatrudnienia ludności żydowskiej tworzą formularze rozwiązania stosunku pracy pomiędzy pracodawcami a pracownikami pochodzenia żydowskiego, okólnik w sprawie zatrudnienia ludności żydowskiej, wykazy osób przewidzianych do uzyskania karty rozpoznawczej (sygn. 44-51).

Materiały poświęcone wysiedleniu Żydów z Krakowa w latach 1940-1941 stanowią sprawozdania z posiedzeń władz niemieckich, w tym notatki służbowe starosty, korespondencja kierownika magistratu z urzędami administracji niemieckiej oraz Radą Żydowską i podległymi jej placówkami. Istotną część akt tworzą podania ludności żydowskiej skierowane do starosty celem umożliwienia dalszego pobytu w Krakowie. Obok nich figurują spisy osób przewidzianych do wysiedlenia, wykazy skierowanych do obozu przy ul. Lubicz w Krakowie oraz listy transportowe zawierające dane osób wysiedlonych do innych miejscowości Generalnego Gubernatorstwa (sygn. 52-80).

Grupę akt dotyczącą zamkniętej w getcie ludności żydowskiej tworzy wykaz ludności żydowskiej przebywającej w domu starców oraz spis zarekwirowanych mieszkańcom getta w dniu 27.12.1941r. wyrobów futrzarskich. (sygn. 81-82).

Dokumentacja poświęcona rozbudowie Krakowa obejmuje założenia rozwoju stolicy Generalnego Gubernatorstwa jak również podania niemieckich architektów złożone w wyniku przygotowywanego przez władze projektu zabudowy miasta (sygn. 83-84).

Sprawy finansowe dotyczą kwestii budżetowych miasta, sprawozdań finansowych poszczególnych zakładów komunalnych, prośby o udzielenie kredytu w Banku Emisyjnym, uwag Urzędu Nieruchomości wobec projektu budżetu na rok 1945/1946 (sygn. 85-89).

Akta przedsiębiorstw komunalnych stanowią: raport z kontroli przeprowadzonej w Gazowni Miejskiej w Krakowie, zestawienie wysokości kredytów dodatkowych do budżetu Elektrowni Miejskiej w Krakowie na

rok 1940/1941, dokumentacja techniczna wagonów tramwajowych złożoną w ramach przetargu ogłoszonego przez Krakowską Miejską Kolej Elektryczną (sygn.90-92).

Pozostałą grupę akt tworzy dokumentacja dot. m.in.: rejestracji polskich i niemieckich firm, niemiecko-rosyjskiej wymiany uchodźców, zaproszeń na imprezy kulturalne. (sygn. 93-100).

V Analiza metod porządkowania akt

Pierwsze czynności służące opracowaniu zespołu zostały podjęte przez p. Edę Mincer. W ich wyniku ułożono materiały w teczki i sporządzono karty katalogowe. Ponowne prace porządkowe rozpoczęto w 2005r. Z akt zespołu wyłączono 1 j.a., zawierającą dokumentację nie będącą wytworem działalności urzędu starosty oraz wykonane po II wojnie światowej odpisy zarządzeń władz niemieckiej (32 ja.).

Opracowanie akt utrudniał brak na wielu pismach znaków kancelaryjnych. W innych przypadkach znaki registratury stanowiły jedynie pieczętki wpływu placówki zawierające nazwę urzędu i datę dzienną. Wielokrotnie pisma były zaopatrzone tylko w datę dzienną oznaczającą moment wpływu pisma lub zakończenia sprawy. Przyporządkowanie akt właściwej komórce organizacyjnej magistratu za okres 1939-1941, utrudniał dodatkowo brak schematów organizacyjnych, wykazów akt oraz stosownych regulaminów. Wobec faktu, iż większość zachowanej dokumentacji została wytworzona w powyższym przedziale czasu, nadano w toku porządkowania układ akt rzeczowo-chronologiczny. W zaprezentowanym układzie akt występują cztery grupy dokumentów: materiały poświęcone organizacji urzędu starosty i kierowanej do niego korespondencji, akta dot. funkcjonowania Rady Żydowskiej oraz ukazujące działania władz niemieckich skierowane wobec ludności żydowskiej do momentu wysiedleń z przełomu 1940 i 1941r., materiały poświęcone akcji wysiedleńczej z lat 1940-1941 oraz dokumentację dot. innych obszarów działalności urzędu starosty.

W trakcie opracowania dokonano przeglądu uporządkowanych wcześniej akt. Z poszczególnych jednostek wyłączono brudnopisy oraz usunięto elementy metalowe. Część pism znajdujących się dotychczas w różnych teczkach połączono w sprawy.

W kilku przypadkach dzielono bądź łączono jednostki. Tytuły większości jednostek archiwalnych zostały uzupełnione lub zmienione, co wynikało z treści zawartych w nich pism. Na zakończenie prac przełożono akta do nowych teczek wiązanych oraz nadano nowe sygnatury.

Bibliografia

Źródła:

Dziennik Rozporządzeń Generalnego Gubernatorstwa dla okupowanych polskich obszarów, 1939, nr 1, nr 9.

Gazeta Urzędowa Zarządu Miejskiego w Stoł. Król. Mieście Krakowie, 1934, nr 9, poz.88.

Der Stadthauptmann der Stadt Krakau, sygn.1.

Literatura:

Chwalba A., Dzieje Krakowa, t.5, Kraków w latach 1939-1945, Kraków 2002.

Die Stadt Krakau im Dritten Jahr Deutscher Verwaltung 26 Okt. 1941-25 Okt.1942, bm i dw.

Grabowski J., Zarząd Miejski [w:] Kraków w latach 1939-1945. Studia i Materiały, Rocznik Krakowski, t.31, Kraków 1949-1957, s.15-16.

Wykaz skrótów

mps. – mpsynopsis, rkps – rękopis, bd. – brak daty

INWENTARZ

SYGN.	TYTUŁ	LATA	OPIS ZEWNĘTRZNY	UWAGI
1	[Schematy organizacyjne urzędu]	1941-1942	druk, j.niemiecki, l.,	Schematy organizacyjne urzędu według stanu na dzień: 26.10.1941r. oraz 15.07.1942r.
2	[Zakres obowiązków Urzędów Obwodowych]	1945-1945	mps, j.niemiecki, l.,	
3	[Zarządzenia starosty]	1943-1944	druk, j.niemiecki, j.polski l.,	
4	[Starosta - korespondencja wpływająca. Sprawy różne]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	
5	[Starosta - korespondencja wpływająca. Anonimy i doniesienia na Żydów]	1940-1942	mps, rkps j.niemiecki, j.polski l.,	
6	[Karta rejestracyjna żydowskiego mieszkańca Krakowa]	1939-1939	rkps, mps., j.niemiecki, j.polski l.,	
7	[Rada Żydowska w Krakowie - korespondencja. dot. utworzenia i działalności]	1940-1940	mps., rkps, j.niemiecki., l.,	m.in. wybór nowego Obmanna, podania osób ubiegających się o funkcję Obmanna lub członków Rady Żydowskiej
8	[Rada Żydowska w Krakowie - sprawozdanie z działalności: Tätigkeitsbericht der jüdischen Gemeinde für den Monat April 1940]	1940-1940	mps., j.niemiecki, l.,	
9	[Rada Żydowska w Krakowie - sprawozdanie z działalności: Monatsbericht für den Monat Juni 1940]	1940-1940	mps., j.niemiecki, księga	

10	[Rada Żydowska w Krakowie - sprawozdanie z działalności Monatsbericht für den Monat August 1940]	1940-1940	mps., j.niemiecki, księga	
11	[Rada Żydowska w Krakowie - sprawozdanie dot. liczby ludności żydowskiej Krakowa]	1940-1940	mps., j.niemiecki, l.,	Dane statystyczne dot. ludności żydowskiej
12	[Rada Żydowska w Krakowie - sprawozdanie dot. ruchu ludności żydowskiej]	1940-1941	mps., j.niemiecki, l.,	Dane statystyczne dot. ludności żydowskiej przybyłej, opuszczającej oraz będącej przejazdem w Krakowie; m.in. wykazy ludności żydowskiej przybyłej i opuszczającej Kraków
13	[Rada Żydowska w Krakowie - korespondencja wpływająca dot. utworzenia Żydowskiej Służby Porządkowej]	1940-1940	mps., j.niemiecki, l.,	
14	[Sprawy Urzędu Stanu Cywilnego - zaświadczenia, odpisy aktów urodzeń]	1940-1941	mps, j.niemiecki, l.,	
15	[Konfiskata majątku żydowskiego – korespondencja dot. mienia prywatnego]	1940-1941	mps, j.niemiecki, l.,	
16	[Konfiskata majątku żydowskiego - wykaz osób zgłaszających posiadane mienie]	1940-1940	rkps, j.polski l.,	Wykaz oznaczony: Ia
17	[Konfiskata majątku żydowskiego - wykaz osób zgłaszających posiadane mienie]	1940-1940	rkps, j.polski l.,	Wykaz oznaczony: Ib
18	[Konfiskata majątku żydowskiego - wykaz osób zgłaszających posiadane mienie]	1940-1940	rkps, j.polski l.,	Wykaz oznaczony: II
19	[Konfiskata majątku żydowskiego - wykaz osób zgłaszających posiadane mienie]	1940-1940	rkps, j.polski l.,	Wykaz oznaczony: III
20	[Korespondencja dot. przedsiębiorstw żydowskich]	1940-1941	mps, j.niemiecki, l.,	Korespondencja ułożona chronologicznie

21	[Zusammenstellung der tätigen und nicht tätigen jüdischen Geschäfte und Unternehmungen...]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	
22	[Dokumentacja finansowa przedsiębiorstw żydowskich zarządzanych przez powierników]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	m.in. bilanse, rachunki zysków i strat, akta ułożone wg nazw firm litera A
23	[Dokumentacja finansowa przedsiębiorstw żydowskich zarządzanych przez powierników]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	m.in. bilanse, rachunki zysków i strat, akta ułożone wg nazw firm litera B
24	[Dokumentacja finansowa przedsiębiorstw żydowskich zarządzanych przez powierników]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	m.in. bilanse, rachunki zysków i strat, akta ułożone wg nazw firm litery: C-E
25	[Dokumentacja finansowa przedsiębiorstw żydowskich zarządzanych przez powierników]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	m.in. bilanse, rachunki zysków i strat, akta ułożone wg nazw firm litery: F-H
26	[Dokumentacja finansowa przedsiębiorstw żydowskich zarządzanych przez powierników]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	m.in. bilanse, rachunki zysków i strat, akta ułożone wg nazw firm litery: I-K
27	[Dokumentacja finansowa przedsiębiorstw żydowskich zarządzanych przez powierników]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	m.in. bilanse, rachunki zysków i strat, akta ułożone wg nazw firm litery: L-O
28	[Dokumentacja finansowa przedsiębiorstw żydowskich zarządzanych przez powierników]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	m.in. bilanse, rachunki zysków i strat, akta ułożone wg nazw firm litera P
29	[Dokumentacja finansowa przedsiębiorstw żydowskich zarządzanych przez powierników]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	m.in. bilanse, rachunki zysków i strat, akta ułożone wg nazw firm litery: R-S
30	[Dokumentacja finansowa przedsiębiorstw żydowskich zarządzanych przez powierników]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	m.in. bilanse, rachunki zysków i strat, akta ułożone wg nazw firm litery: T-W
31	[Dokumentacja finansowa przedsiębiorstw żydowskich zarządzanych przez powierników]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	m.in. bilanse, rachunki zysków i strat, akta ułożone wg nazw firm litera Z

32	Verband der Jüdischen Handwerker in Krakau. Verzeichnis der Mitglieder des Verbandes der Jüdischen Handwerker in Krakau Judenwohnbezirk	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	Wykaz sporządzony wg zawodów
33	[Związek Rzemieślników Żydowskich w Krakowie - wykazy rzemieślników]	bd.	mps, j.niemiecki, l.,	Wykazy sporządzone w kolejności alfabetycznej
34	[Związek Rzemieślników Żydowskich w Krakowie - wykaz zakładów żydowskich, które nie mogą zostać zastąpione przez polskie przedsiębiorstwa]	1941-1941	mps, rkps, j.niemiecki l.,	m.in. kwestionariusze wypełnione przez właścicieli zakładów ułożone w kolejności alfabetycznej
35	[Związek Rzemieślników Żydowskich w Krakowie - korespondencja dot. wysiedlenia rzemieślników żydowskich]	1940-1941	mps, j.niemiecki, l.,	Wykazy rzemieślników przeznaczonych do wysiedlenia lub pozostawienia w dotychczasowym miejscu pobytu
36	[Verband der Jüdischen Handwerker in Krakau - Liste der Arbeiter angestellt bei Meistern, die zum Verbleib in Krakau reklamiert wurden]	bd.	mps, j.niemiecki, l.,	Wykaz sporządzony wg zawodów
37	[Verband der Jüdischen Handwerker in Krakau – Alfabetische Liste der zum Aufenthalt in Krakau reklamierten Handwerker (Meister)]	bd.	mps, j.niemiecki, l.,	Wykazy sporządzone wg zawodów oraz w kolejności alfabetycznej
38	[Verband der Jüdischen Handwerker in Krakau – Alfabetische Liste der zum Aufenthalt in Krakau reklamierten Handwerker]	bd.	mps, j.niemiecki, l.,	
39	[Związek Rzemieślników Żydowskich w Krakowie – wykazy osób przeznaczonych do skreślenia bądź umieszczenia na liście rzemieślników żydowskich]	1941-1941	mps, j.niemiecki, l.,	
40	[Akcja usuwania śniegu - sprawozdania dzienne za okres 04.01-04.04 1941r.]	1941-1941	mps, j.niemiecki, l.,	

41	[Akcja usuwania śniegu – korespondencja]	1941-1941	mps., rkps, j.niemiecki, l.,	Korespondencja ułożona według dat sporządzenia pism
42	[Akcja usuwania śniegu - wykazy ludności żydowskiej skierowanej do usuwania śniegu]	1941-1941	mps, j.niemiecki, l.,	
43	[Akcja usuwania śniegu - wykazy ludności polskiej skierowanej do usuwania śniegu]	1941-1941	mps, j.niemiecki, l.,	Wykazy osób zamieszkałych na obszarze działania Miejskich Urzędów Obwodowych nr: I-VI
44	[Zatrudnienie ludności żydowskiej - instrukcje dowódcy Policji i SS w dystrykcie Kraków]	1942-1943	mps, j.niemiecki, l.,	
45	[Zatrudnienie ludności żydowskiej - korespondencja]	1941-1941	mps., j.niemiecki, l.,	m.in. wykaz ludności żydowskiej, która miała otrzymać kartę rozpoznawczą
46	[Imienne decyzje dot. rozwiązania stosunku pracy T.1]	1940-1941	mps., rkps, druk j.niemiecki, l.,	Akta ułożone według numeru spraw
47	[Imienne decyzje dot. rozwiązania stosunku pracy T.2]	1940-1941	mps., rkps, druk j.niemiecki, l.,	Akta ułożone według numeru spraw
48	[Imienne decyzje dot. rozwiązania stosunku pracy T.3]	1940-1941	mps., rkps, druk j.niemiecki, l.,	Akta ułożone według numeru spraw
49	[Imienne decyzje dot. rozwiązania stosunku pracy T.4]	1940-1941	mps., rkps, druk j.niemiecki, l.,	Akta ułożone według numeru spraw
50	[Imienne decyzje dot. rozwiązania stosunku pracy T.5]	1940-1941	mps., rkps, druk j.niemiecki, l.,	Akta ułożone według numeru spraw
51	[Zatrudnienie ludności żydowskiej – wykazy osób mających otrzymać karty rozpoznawcze]	1941-1942	mps., j.niemiecki l.,	

52	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - sprawozdania z narad władz niemieckich]	1940-1940	mps., j.niemiecki l.,	m.in. notatki służbowe starosty
53	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - korespondencja wpływająca z urzędów niemieckich]	1940-1941	mps., j.niemiecki l.,	m.in. wykazy personelu placówek służby zdrowia
54	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - korespondencja wysłana do urzędów niemieckich]	1940-1941	mps., j.niemiecki l.,	
55	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - korespondencja wpływająca Rady Żydowskiej i podległych jej placówek]	1940-1941	mps., j.niemiecki l.,	m.in. wykazy personelu żydowskich placówek opiekuńczych, spis nauczycieli żydowskich, wykaz funkcjonariuszy Służby
56	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - korespondencja skierowana do Rady Żydowskiej]	1940-1940	mps., j.niemiecki l.,	
57	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - korespondencja gmin żydowskich]	1940-1940	mps, rkps j.niemiecki, j.polski l.,	Korespondencja w sprawie możliwości przyjęcia wysiedlonej z Krakowa ludności żydowskiej
58	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania indywidualne osób dot. pozostawienia w Krakowie]	1940-1941	rkps, mps., j.niemiecki, j.polski l.,	Podania złożone według nazwisk i imion wnioskodawców; Litery: A-B
59	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania indywidualne osób dot. pozostawienia w Krakowie]	1940-1942	rkps, mps., j.niemiecki l.,	Podania złożone według nazwisk i imion wnioskodawców; Litery: C-F
60	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania indywidualne osób dot. pozostawienia w Krakowie]	1940-1942	rkps, mps., j.niemiecki, j.polski l.,	Podania złożone według nazwisk i imion wnioskodawców; Litera: G
61	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania indywidualne osób dot. pozostawienia w Krakowie]	1940-1942	rkps, mps., j.niemiecki l.,	Podania złożone według nazwisk i imion wnioskodawców; Litery: H-J
62	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania indywidualne osób dot. pozostawienia w Krakowie]	1940-1942	rkps, mps., j.niemiecki, j.polski l.,	Podania złożone według nazwisk i imion wnioskodawców; Litery: K-M

63	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania indywidualne osób dot. pozostawienia w Krakowie]	1940-1942	rkps, mps., j.niemiecki, j.polski l.,	Podania złożone według nazwisk i imion wnioskodawców; Litery: N-R
64	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania indywidualne osób dot. pozostawienia w Krakowie]	1940-1942	rkps, mps., j.niemiecki, j.polski l.,	Podania złożone według nazwisk i imion wnioskodawców; Litera: S
65	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania ludności żydowskiej]	1940-1942	rkps, mps., j.niemiecki, j.polski l.,	Podania złożone według nazwisk i imion wnioskodawców; Litery: T-Z
66	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania firm dotyczących pozostawienia na terenie Krakowa zatrudnionych w nich Żydów]	1940-1941	mps., j.niemiecki l.,	Podania złożone wg nazw firm
67	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - Gesuche um Rückgabe der eingezogenen Kennkarten]	1941-1941	mps, j.niemiecki, l.,	Prośby o zwrot skonfiskowanych kart rozpoznawczych
68	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania przebywających w areszcie Żydów]	1942-1942	mps, j.niemiecki, l.,	dot. zezwolenia na pobyt w Krakowie, wyjazdu z Krakowa, wydanie karty rozpoznawczej
69	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - Liste der bis 5 Januar 1941 zurückgestellten Transportunfähigen]	1941-1941	rkps, j.niemiecki, l.,	Lista osób, które do 5 stycznia 1941 zostały uznane za niezdolne do transportu
70	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - wykazy osób przewidzianych do wysiedlenia, które zostały zawrócone z I i II transportu wysiedleńczego]	bd.	mps, j.niemiecki, l.,	
71	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - Liste der Juden die bis 26 November 1940 von Krakau ausgesiedelt werden]	b.d.	mps., j.niemiecki, l.,	Lista ludności żydowskiej przeznaczonej do wysiedlenia do dnia 26.11.1940r.
72	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - wykaz osób, które opuściły Kraków w dniach 04.12-11.12.1940r.]	1940-1940	mps., j.niemiecki, l.,	Nazwiska rozpoczynające się od liter: A-D
73	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - listy transportowe]	1940-1941	rkps, j.niemiecki l.,	Transporty nr: 1-7, 20-40; Pierwsze 4 strony: lista transportów sporządzona przez pracownicę Żydowskiej Komisji Historycznej, Oddział w Krakowie, Janinę

74	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa – listy transportowe]	1940-1941	rkps, j.niemiecki l.,	Transporty nr: 41-80
75	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - wykaz rzemieślników wysiedlonych w dniach 11 i 13.11.1941r.]	1941-1941	mps, j.niemiecki, l.,	
76	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - karty uchodźcy ludności żydowskiej wysiedlonej z Krakowa do Rzeszowa]	1941-1941	druk,rkps j.niemiecki l.,	
77	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - Beordnung in das Lager Lubicz für den 27.II.1941]	1941-1941	mps, j.niemiecki, l.,	Wykaz osób skierowanych do obozu Lubicz dnia 27.02.1941r.
78	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - Beordnung in das Lager Lubicz für den 15.3.1941]	1941-1941	mps, j.niemiecki, l.,	Wykaz osób skierowanych do obozu Lubicz dnia 15.03.1941r.
79	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - Beordnung in das Lager Lubicz für den 20.III.1941]	1941-1941	mps, j.niemiecki, l.,	Wykaz osób skierowanych do obozu Lubicz dnia 20.03.1941r.
80	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - Verzeichnis derjenigen Personen, die im Judenwohnbezirk der Stadt Krakau vor dem 1 Juli 1941 gewohnt haben.]	bd.	mps, j.niemiecki, l.,	Wykaz osób zamieszkałych na terenie getta w Krakowie przed dniem 01.06.1941r.
81	[Opieka społeczna - Verzeichniss der im städt. Greisenhause verbleibenden Juden]	1941-1941	mps, j.niemiecki, l.,	
82	Nachweisung über jene Pelzsachen usw. die anlässlich der Pelzaktion am 27.12.1941 bei Juden sichergestellt wurden...	1942-1942	mps, j.niemiecki, l.,	Wykaz odzieży skonfiskowanej Żydom podczas „akcji futrzanej” w dniu 27.12.1941r.
83	[Rozbudowa miasta Krakowa - Der Generalbebauungsplan der Stadt Krakau]	bd.	mps., j.niemiecki, l.,	Generalny plan zabudowy miasta Krakowa
84	[Rozbudowa miasta Krakowa - podania architektów niemieckich]	1940-1940	mps., rkps, druk j.niemiecki, l.,	Podania złożone w związku z projektem zabudowy miasta Krakowa złożone według nazwisk wnioskodawców

85	[Sprawy finansowe - Bericht der Finanzabteilung über die Haushaltsergebnisse im III. Vierteljahr 1939/1940]	1940-1940	mps., j.niemiecki, l.,	Sprawozdania finansowe poszczególnych zakładów komunalnych
86	[Sprawy finansowe - Haushaltsplan fuer das 4. Vierteljahr 1939 (1.1.1940 bis 31.3.1940)]	1940-1940	mps., j.niemiecki, l.,	Budżet miasta Krakowa na IV kwartał 1939r.
87	[Sprawy finansowe - Vermoegensaufstellung auf 31.Dezember 1939 fuer die Zeit vom 1.4.39 bis 31.12.39]	1940-1940	mps., j.niemiecki, l.,	.
88	[Sprawy finansowe - .zabezpieczenie kredytu i pożyczki na rzecz miasta Krakowa]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	
89	[Sprawy finansowe – wskazówki Urzędu Nieruchomości do projektu budżetu na rok 1945/46]	1944-1944	mps, j.niemiecki, l.,	
90	[Przedsiębiorstwa komunalne - Gaswerk.Bericht über die Prüfung Bem Städtischen Gaswerk Krakau für das Wirtschaftsjahr 1939/1940]	1940-1940	mps., j.niemiecki, l.,	
91	[Przedsiębiorstwa komunalne – Elektrizitätswerk. Nachtragkredite und Kreditübertragungen zum Haushaltplan des Städt. Elektrizitätswerkes Krakau für da Jar 1940/1941]	1941-1941	mps., j.niemiecki, l.,	
92	[Przedsiębiorstwa komunalne - Strassenbahn. Korespondencja w sprawie zakupu wagonów tramwajowych]	1940-1941	mps, druk j.niemiecki, l.,	
93	[Arkusze rejestracyjne przedsiębiorstw polskich i niemieckich]	1942-1942	mps, j.niemiecki, l.,	
94	[Okólnik dot. grupowego zaopatrzenia w odzież roboczą]	1944-1944	mps, j.niemiecki, l.,	
95	[Sprawy personalne - korespondencja dot. Henryka Müncha]	1942-1942	mps, j.niemiecki, l.,	

96	[Schaufensterwettbewerb Ostern 1941 Krakau 6-27April - korespondencja, uwagi z narad komitetu organizacyjnego]	1941-1941	mps, druk j.niemiecki, j.polski l.,	Wielkanocny Konkurs Okien Sklepowych 1941 Kraków 6-27 kwietnia organizowany przy współudziale starosty
97	[Niemiecko-rosyjska wymiana uchodźców - listy polskich uchodźców]	1940-1940	mps, j.niemiecki, l.,	Wykazy wg stanu na dzień: 28.05.1940r., 02.07.1940r.; za okres: 13.06-01.07.1940r.
98	[Zaproszenia na imprezy kulturalne]	1944-1944	druk, j.niemiecki, l.,	
99	[Ulotki]	1943-1944	druk, j.niemiecki, l.,	
100	[Varia] Listy Żydów wymieniających ausweisy na kenkarty. Listy Żydów z numerami kenkart.	1940-1942	mps,druk j.niemiecki, l.,	

**Starosta Miasta Krakowa (Der Stadthauptmann der Stadt Krakau)
1939 – 1945
ANEKS**

101	Wykaz Żydów zamieszkałych w Bronowicach Małych przed 1 czerwca 1941 roku.	1941	rkps, j. niem., l., s. 9	Wpisano do bazy danych – 295 osób
102	Wykazy Żydów zamieszkałych w Bronowicach Wielkich przed 1 czerwca 1941 roku oraz po 1 czerwca 1941 roku.	1941	rkps, mps, j. pol., j. niem., l., s. 10	Wpisano do bazy danych – 212 osób
103	Wykaz Żydów zamieszkałych w Chełmie przed 1 czerwca 1941 roku.		rkps, mps, j. pol., j. niem., l., s. 3	Wpisano do bazy danych – 10 osób
104	Wykazy Żydów zamieszkałych w miejscowości Czyżyny przed 1 czerwca 1941 roku oraz po 1 czerwca 1941 roku.	1941	rkps, mps, j. pol., j. niem., l., s. 28	Wpisano do bazy danych – 479 osób

105	Wykaz Żydów zamieszkałych w Jugowicach przed 1 czerwca 1941 r. Korespondencja rodziny Ornstein i Ewy Vogler z Dyrekcją Policji w Krakowie.	1941	mps, j. niem., l., s. 5	Wpisano do bazy danych – 35 rekordów Wykaz niepełny, zaczyna się od pozycji 153.
106	Wykazy Żydów przesiedlonych do Kobierzyna przed 1 czerwca 1941 roku oraz po 1 czerwca 1941 roku.	1941	rkps, mps, j. pol., j. niem., l., s. 11	Wpisano do bazy danych – 328 osób
107	Wykaz Żydów zamieszkałych w Kurdwanowie	[1941]	mps, j. niem., l., s. 2	Wpisano do bazy danych – 11 osób
108	Wykazy Żydów zamieszkałych w Łagiewnikach przed 1 czerwca 1941 roku oraz po 1 czerwca 1941 roku.	1941	rkps, mps, j. niem., , l., s. 32	Wpisano do bazy danych – 1057 rekordów
109	Wykaz Żydów zamieszkałych w Łęgu.	1941	mps, j. niem., l., s. 4	Wpisano do bazy danych – 42 rekordy
110	Wykaz Żydów zamieszkałych w Piaskach Wielkich.	1941	mps, j. niem., l., s. 2	Wpisano do bazy danych – 5 rekordów
111	Wykazy Żydów zamieszkałych w Prądniku Czerwonym przed 1 czerwca 1941 oraz po 1 czerwca 1941 r.	1941	rkps, mps, j. pol., j. niem., l., poszyt s. 43	Wpisano do bazy danych - 862 rekordy
112	Wykazy Żydów zamieszkałych w Prokocimiu przed 1 czerwca 1941 oraz po 1 czerwca 1941 r. Korespondencja.	1941	rkps, mps, j. pol., j. niem., l., poszyt s. 44	Wpisano do bazy danych – 702 rekordy
113	Wykazy Żydów zamieszkałych w Pychowicach przed 1 czerwca 1941 oraz po 1 czerwca 1941 r.	1941	rkps, mps, j. niem., l., s. 8	Wpisano do bazy danych – 140 rekordów
114	Wykazy Żydów zamieszkałych w Rakowicach przed 1 czerwca 1941 oraz po 1 czerwca 1941 r.	1941	rkps, mps, j. niem., l., s. 16	Wpisano do bazy danych – 248 rekordów
115	Wykazy Żydów zamieszkałych w Toniu przed 1 czerwca 1941 r.	1941	rkps, mps, j. niem., l., s. 18	Wpisano do bazy danych – 254 rekordy
116	Wykazy Żydów zamieszkałych w Woli Duchackiej przed 1 czerwca 1941 oraz po 1 czerwca 1941 r. Inne	1941	rkps, mps, j. niem., l., poszyt,	Wpisano do bazy danych – 1382 rekordy

	wykazy, korespondencja.		s. 84	
117	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania indywidualne osób i firm dot. pozostawienia w Krakowie]	1940	Rkps, mps, j.niem., l., s. 30	Litery A – B Wyłączone z ŻSS sygn. 26, zmikrofilmowane, po konserwacji, zindeksowane w ŻSS
118	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania indywidualne osób i firm dot. pozostawienia w Krakowie]	1940	Rkps, mps, j.niem., l., s. 74	Litery D – F Wyłączone z ŻSS sygn. 27, zmikrofilmowane, po konserwacji, zindeksowane w ŻSS
119	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania indywidualne osób i firm dot. pozostawienia w Krakowie]	1940	Rkps, mps, j.niem., l., s. 27	Litery G-K Wyłączone z ŻSS sygn. 28, zmikrofilmowane, po konserwacji, zindeksowane w ŻSS
120	[Wysiedlenie ludności żydowskiej z Krakowa - podania indywidualne osób i firm dot. pozostawienia w Krakowie]	1940	Rkps, mps, j.niem., l., s. 34	Litery L, M, R, T, Z Wyłączone z ŻSS sygn. 29, zmikrofilmowane, po konserwacji, zindeksowane w ŻSS
121	Stadthauptmann – Krakau. Akta organizacyjne. Okólniki, zarządzenia (m.in. wycinek z „Krakauer Zeitung” z 18.10.1940 r. z zarządzeniem dot. granic dzielnicy żydowskiej w Warszawie), sprawozdania.	1940-1943	mps pow., druk, j. niem., l., s.	
122	Stadthauptmann – Krakau. Akta organizacyjne. Korespondencja z Gminą (Radą) Żydowska w Krakowie.	1940	mps, j. niem., l., s.	
123	Stadthauptmann – Krakau. Akta organizacyjne. List z 24.11.1942 r. Deutsche Wohnungs- und Siedlungs-Gesellschaft w sprawie budowy baraków dla ludności żydowskiej w Płaszowie ²² .	1942	mps, j. niem., l., s. 3.	
124	Stadthauptmann – Krakau (?). Akta organizacyjne. Korespondencja, notatki.	1942-1944	rkps, j. niem., l., s.	

²² Kopia kancelaryjna nadawcy listu.

125	Stadthauptmann – Krakau. Akta personalne. Wykaz imienny mieszkańców Krakowa. (fragment) ²³	b.d.	rkps, druk, j. niem., l., s. 1.	
126	Stadthauptmann – Krakau. Akta personalne. Zaświadczenia o zamieszkaniu na terenie dzielnicy żydowskiej w Krakowie (Ludwig Junger (ur. 13.03.1917), Sigmund Weinberger (ur. 9.03.1911))	1942	mps, j. niem., l., s. 2.	
127	Stadthauptmann – Krakau. Akta personalne. Aron Geller – pozwolenie na przejazd pociągiem na terenie dystryktu krakowskiego.	1942	rkps, druk, j. niem., pol., l., s. 2.	
128	Stadthauptmann – Krakau (?). Akta personalne. Marcin Grosiak – podanie w sprawie zatrzymania samochodu za nielegalny transport Żydów ²⁴ .	1941	mps, j. niem., l., s. 2.	
129	Stadthauptmann – Krakau. Akta personalne. Leib Holzer (Kraków, ul. Kalwaryjska 66) – zaświadczenie o złożeniu oświadczenia majątkowego (27.02.1940 r.).	1940	rkps, druk, j. niem., l., s. 1.	
130	Stadthauptmann – Krakau. Akta personalne. Selig Izak Klein – załączniki do podania o pozwolenie na pozostanie w Krakowie (ankieta personalna, legitymacja, zawiadomienie).	1940-1941	mps, j. niem., pol., l., s. 4.	
131	Stadthauptmann – Krakau. Akta personalne. Reizie Golde Milimifkier (Kraków, ul. Lubomirskich 11) – podanie o pozwolenie na pozostanie w Krakowie razem z dziećmi: Marią i	1940	mps, j. niem., l., s. 2.	

²³ Lista kobiet starających się o pozostanie w Krakowie, czy o wydanie dokumentów?

²⁴ Podanie skierowane do Szefa Dystryktu.

	Marianem Milimifkier.			
132	Stadthauptmann – Krakau. Akta personalne. Abraham Neuman – podanie o pozwolenie na pozostanie w Krakowie. Zał. ankieta personalna i inne dokumenty.	1940-1941	rkps, mps, druk, fot., fotokop., j. niem., pol., l., s.	
133	Stadthauptmann – Krakau. Akta personalne. Simche Schenker – podanie o pozwolenie na pozostanie w Krakowie. Zał. korespondencja. 4. , mps, j. niem., l., s.	1940-1941	mps, j. niem., l., s. 4.	
134	Stadthauptmann – Krakau. Akta personalne. Abram Schlang (Kraków, ul. Dąbrówki 9) – podanie o pozwolenie na pozostanie w Krakowie razem z żoną: Pessel Schlang ²⁵ .	1940	mps, j. niem., l., s. 2.	
135	Stadthauptmann – Krakau. Akta personalne. Moritz Wohlfeiler, Lea Wohlfeiler, Józef Leibel, Abram Leibel – podanie w sprawie przesiedlenia do Bronowic Małych (Przegorzały). Zał. pozwolenie na przejazd pociągiem z Kaszowa do Bronowic Małych; zaświadczenie sołtysa wsi Przegorzały	1941	rkps, mps, druk, j. niem., pol., l., s. 4.	

²⁵ Na s. 2 inf. rkps: „Ofiarowane Komisji Historycznej Hirsch Mastbaum, 18 IV 1946”.